Български
офталмологичен
преглед
2024;68(1):5-17

АКАДЕМИК КОНСТАНТИН ПАШЕВ – ВИДЕН БЪЛГАРСКИ УЧЕН И ОБЩЕСТВЕНИК

Акад. Петя Василева

Ръководител на Специализирана очна болница „Академик Пашев“ – София

ACADEMIC KONSTANTIN PASHEV— A DISTINGUISHED BULGARIAN SCIENTIST AND PUBLIC FIGURE

Acad. Petja Vassileva

Head of Academic Pashev Specialized Hospital, Sofia

Prof. K. Pashev at the International Congress of Ophthalmology in Cairo, 1937.

Виждането е рождено право на всеки, а опазването му – дълг на всички.

Академик К. Пашев – 1905 г.

Vision is a birthright of every person, its preservation— a duty for all.

Academic K. Pashev, 1905

Acad. Petja Vassileva

Водени от дълбока почит към паметта и уважение към делото на един от най-големите учени-медици в нашата страна, родоначалника на българската офталмология – академик Константин Пашев, отбелязваме 150-годишнината от рождението му. Представяме основни данни от живота и дейността му.

Академик Константин Михайлов Пашев е роден в Сливен на 18.02.1873 г., по времето на Османската империя. Тогава Сливен е един от най-важните български градове, характеризиращи националното и културното ни Възраждане. Началото на нашата предосвобожденска индустрия се свързва с развитото богато занаятчийство в града. К. Пашев произхожда от известното заможно и заслужило семейство на хаджи Михаил Иванов Пашев. Виден член на това семейство е Хаджи Мина Пашев. На негово име и с негови средства е основан паричен фонд „Хаджи Мина Пашев" за поощряване на образованието на отличили се ученици. Известно е, че хаджи Мина Пашев взима участие в изработването на първите военни географски карти за Македония, използвани при определяне границите на България при подготовката на Санстефанския договор. Семейната и обществена среда имат важно значение за прогресивното и патриотично възпитание на К. Пашев.

Първоначалното си образование той завършва с отличен успех в гр. Сливен през 1887 г., след което ученолюбивият младеж е пратен да продължи образованието си в известния Робърт колеж в Цариград като стипендиант на фонда „Хаджи Мина Пашев". Колежът е основан през 1863 г. от двама американски индустриалци и е регистриран като част от Университета на щата Ню Йорк, което му дава легитимност в рамките на образователната система в САЩ. В края на 19-и век и началото на 20-и век Робърт колеж е едно от най-добрите училища в Османската империя, като в него учат и много българи. В колежа са преподавани природни науки, филология, езици, литература и философия и е осигурявано широко универсално образование.

К. Пашев завършва колежа с отличен успех като ерудит в основните области на знанието и придобива научна степен „Baccalaurei in artibus" (бакалавър на изкуствата). К. Пашев овладява отлично френски, английски, немски и руски езици (включително турски и български). Въз основа на проявени дарби за самостоятелна научна и изследователска работа получава предложение да остане като преподавател. Смята се, че една от причините за поканата е била не само овладяването на езиците и учебния материал, но и проявената от Пашев философска и гносеологична способност.

Не е ясно кое е предизвикало интереса на К. Пашев към медицината. Основна подбуда вероятно е била желанието да служи на Отечеството – след Освобождението у нас е имало общо около 70 лекари. Възможно е да му е била известна дейността на д-р Иван Селимински, също виден гражданин от Сливен и патрон на настоящата многопрофилна болница в града.

Интересът на К. Пашев към медицината го насочва към Медицинския факултет в Монпелие, където постъпва през 1893 г. По това време този университет представлява една от трите най-известни френски школи наред с Лионската и Парижката. К. Пашев се насочва към западната (предимно френска и английска) буржоазна цивилизация и култура. Липсват данни защо К. Пашев избира така наречената „малка специалност" офталмология, а

Led by profound reverence to the memory and respect for the work of one of the most prominent medical scientists in our country, the founder of Bulgarian ophthalmology—Academic Konstantin Pashev, we are marking the 150th anniversary of his birth. We would like to present the most important facts of his life and achievements.

Academic Konstantin Mihaylov Pashev was born in Sliven on February 18, 1873 at the time of the Ottoman Empire. Then Sliven was one of the most important Bulgarian towns, a symbol of our national and cultural Revival. The start of our pre-Liberation manufacture was related to the well-developed craft industry in the town. K. Pashev came from the famous rich and respected family of Hadji Mihail Ivanov Pashev. A notable member of this family was Hadji Mina Pashev. A monetary fund with his finances and named after him, Hadji Mina Pashev, was established in order to support the education of excelling students. It is known that Hadji Mina Pashev took part in the creation of the first military geographical maps of Macedonia, used when determining the Bulgarian borders for the Treaty of San Stefano. The family and social environment played a key role in the progressive and patriotic upbringing of K. Pashev.

His initial education was completed in Sliven in 1887 and was marked by excellent grades. After that, the diligent young man was sent to continue his studies in the famous Robert College in Constantinople with a scholarship from the Hadji Mina Pashev fund. The College was founded in 1863 by two American industrialists and is registered as part of the University of New York, which makes it a legitimate institution within the U.S. educational system. At the end of the 19th and the start of the 20th century, Robert College was one of the best schools in the Ottoman Empire where many Bulgarians studied. The College offered natural sciences, linguistics, foreign languages, literature, and philosophy, ensuring broad universal education.

K. Pashev graduated with excellent grades and sound knowledge in the basic fields of education, acquiring a Bachelor in Arts (Baccalaurei in artibus) degree. He was fluent in French, English, German, and Russian (including Bulgarian and Turkish).

Based on his gift for individual scientific research, he received an offer to remain as a lecturer. It is thought that one of the reasons for this invitation was not only his mastery of languages and study material, but also Pashev's philosophical and epistemological abilities.

It is unknown what ignited K. Pashev's interest in medicine. The main motive was probably the desire to serve his country. After the Liberation, there were only about 70 physicians in Bulgaria. It is possible that he was acquainted with the work of Dr. Ivan Seliminski, who was also a notable citizen of Sliven and a patron of the current multiprofile hospital there.

Following his interest in medicine, K. Pashev enrolled at the Faculty of Medicine in Montpellier in 1893. At the time this university was one of the three most famous French schools, together with the ones in Lyon and Paris. K. Pashev turned to the Western (predominantly French and English) bourgeois civilization and culture. There is no information on why he chose the so-called narrow specialty of ophthalmology instead of a broader clinical medicine discipline. In the sixth year of his training, he started working at an ophthalmology clinic and defended a dissertation in Lyon, thus acquiring a PhD in medicine. His dissertation was on a new surgical method for foreign body extraction form the deep layers of the cornea, titled Study on Temporary Corneal Inversion (Etude sur le renversement temporaire de la cornee).

не се посвещава на голяма клинична медицинска дисциплина. Още през шестата година от обучението си той работи в офталмологична клиника и защитава с отличие дисертация в Лион за получаване на докторска степен по медицина. Дисертацията му е върху „Нов оперативен метод за екстракция на чужди тела, проникнали в дълбоките слоеве на роговицата" („Etude sur le renversement temporaire de la cornee").

Притежаващ диплома „Доктор по медицина на Франция" (за разлика от университетски докторати, предназначени за чужденци), К. Пашев има право да остане на постоянна работа във Франция и нейните владения. Той продължава започнатата специализация по очни болести в Париж, посещава и други известни офталмологични клиники. Работи и общува с най-големите имена по това време в нашата специалност – Фукс, фон Грефе, Франчискети, Аксенфелд, Гонен, Аруга, Дюк Елдер и други.

Канен е да остане да работи в чужбина, но той се връща в България към края на 1899 г. След около 2-годишна работа и специализация по очни болести. К. Пашев полага успешно изпит за българска диплома по медицина и е назначен за ординатор в Очно-ушно отделение на Александровска болница в София. Извършва клинична работа, описва наблюденията си, участва активно в конгреси (не само по офталмология), посещава очни клиники в чужбина, натрупва опит и признание. Става известен, прочува се!

Оттук започва вече неспирното все по-широко и дълбоко усъвършенстване на К. Пашев като офталмолог, докато достигне чрез тази „малка" наглед специалност световна слава на учен-изследовател и клиницист-офталмолог, която той пренася и на малкото си Отечество. Като студент участва в конгреса на Френската асоциация по вътрешни болести в Бордо през 1895 г., когато посещава заедно с участниците санаториуми за туберкулозно болни. Още тогава той изказва мисълта да създаде у нас на Черноморския бряг санаториум за бедни туберкулозни деца. През 1900 г. К. Пашев участва в заседанието на Френското офталмологично дружество в Париж, където е избран за негов редовен член.

С тези първи участия той поставя началото на активна научна дейност, с която споделя резултатите и богатството на своите проучвания върху девствения клиничен материал от нашата страна и представя проблемите на клиничната, теоретична, експериментална, профилактична и обществена офталмология в България пред световната общественост. Тази дейност играе значителна роля в утвърждаването му като именит учен и клиницист офталмолог. Трябва да му се признае, че той е един от първите български учени, който осъзнава важността на обмена на научни знания чрез лични срещи, посещения на клиники и институции и участия на международни конгреси.

Академик Пашев е началник на очното отделение във военна болница през Балканската война (1912-1913) и задълбочава проучванията си, описани в монография „Sur les lesions des l'appareil visual dans les guerrs balacaniques 1912-1919, Sofia, 1924", върху военновременните очни травми, като началник на Военна очна болница в Ниш през Първата световна война (1915-1918). Той с право може да се счита за основоположник на военнополевата офталмология у нас.

И когато през 1918 г. се създава Медицински факултет към Софийския университет, съвсем естествено доктор Пашев е сред

Having a Doctor of Medicine of France diploma (unlike the other university doctorates for foreigners), K. Pashev had the right to hold a permanent job in France and its territories. He continued pursuing the ophthalmology specialty in Paris and visited other famous ophthalmology clinics. He worked with the biggest names in our field at the time—Fuchs, von Graefe, Francheschetti, Axenfeld, Gonin, Arruga, Duke-Elder, etc.

He had been invited to move and work outside Bulgaria, but decided to return to his native country in 1899. After about 2-year-long work and specialization in ophthalmology, K. Pashev successfully passed the exam for a Bulgarian diploma in medicine and became a resident at the Oto-ophthalmological Department at Alexandrovska Hospital in Sofia. He did clinical work, described his observations, participated actively in congresses (not only ophthalmology ones), visited foreign ophthalmology clinics, accumulated experience and recognition. He became famous!

Here started the unending broader and deeper evolution of K. Pashev as an ophthalmologist until he reached world fame as a scientific researcher and a clinical ophthalmologist with this narrow, at first glance, specialty, which he transferred to his small native country. As a student he participated in the congress of the French Association of Internal Diseases in Bordeaux in 1895, when he and other participants visited sanatoriums for tuberculosis patients. Then he expressed his desire to create, on the Black Sea coast, a sanatorium for poor children with tuberculosis. In 1900 K. Pashev participated in the conference of the French Society of Ophthalmology in Paris, where he was elected a member.

With his first participations, he set the beginning of his active scientific work with which he shared the results and wealth of his research on the virgin clinical material from our country, presenting the problems of clinical, theoretical, experimental, preventive, and social ophthalmology in Bulgaria to the rest of the world. This plays an important role in his establishment as a notable scientist and ophthalmologist. It must be noted that he was one of the first Bulgarian scientists who realized the importance of scientific knowledge exchange via personal meetings, visits to clinics and institutions, and participation in international congresses.

Academic Pashev was head of the Department of Ophthalmology at the Military Hospital during the Balkan War (1912–1913) and increased his research, described in his monograph—„Sur les lesions des l'appareil visual dans les guerres balacaniques 1912-1919, Sofia, 1924", on the war-related ophthalmological traumas during his time as a head of the Military Ophthalmology Hospital in Nis during the First World War (1915–1918). He can rightfully be considered the founder of military ophthalmology.

When, in 1918, the Medical Faculty of the Sofia University was established, naturally Dr. Pashev was among the five founders and was chosen directly as one of the first three professors, fully prepared to take this job position at the newly established Department of Ophthalmology. Professor Pashev possessed the scientific qualities needed for a successful professorship in ophthalmology. He was a careful and thorough observer who used the efficiently what was available to a large clinic. He was interested in all branches of ophthalmology. He always set aside time to determine the behavior of general practitioners in ophthalmological diseases, depending on their knowledge and the equipment in their office.

петимата му основатели и е избран директно за един от първите трима редовни професори, напълно подготвен да заеме този пост към новоразкритата Катедра по очни болести. Професор Пашев притежава напълно научните качества, които са необходими за една успешна професура по офталмология. Той е внимателен и задълбочен наблюдател, който използва оптимално материала на една голяма клиника и има интереси по всички направления в офталмологията. Той винаги е отделял време, за да определи поведението на общопрактикуващия лекар при очните заболявания в зависимост от неговите познания и оборудването на лекарския кабинет.

За годините до средата на миналия век Пашев получава заслужено национално и европейско признание като учен, преподавател и лечител. Развива и усъвършенства Катедрата по очни болести, пътува много за офталмологични и медицински форуми, като изнася доклади и лекции. Пише статии, учебници и монографии. Обучава специализанти и студенти.

В Клиниката по очни болести в Берлин, под ръководството на многоизвестния професор Албрехт фон Грефе, доктор Пашев задълбочава своите знания в областта на хистологията, хематологията и хистопатологията. Към научните и клиничните си интереси доктор Пашев прибавя и проучването на организираната профилактика в областта на офталмологията, а също така и дейностите по подпомагане и обучение на слепите, след като се запознава със създадените училища и домове за слепи в Щеглиц и в Кьонигс Вустерхаузен.

Д-р Пашев работи все по-широко в обществения и организационния сектор. През 1907 г. е назначен за първи консултант по очни болести при Българските държавни железници. През същата година е избран за секретар на Българския лекарски съюз. Той участва в създаването на първото Дружество на хирурзите в България през 1914 г., на което става подпредседател.

През 1921 г. Пашев представлява своя университет на тържественото честване по случай 700-годишнината на Медицинския факултет в Монпелие. През 1933 г. той участва в Международния конгрес за борба против трахомата в Мадрид. През 1936 г. взема активно участие в организирането и провеждането на V Всеславянски лекарски събор в София.

На 28 юли 1936 г. проф. Пашев е избран за член-кореспондент, а само след две години – на 26 юни 1938 г., е избран за действителен член на Българската академия на науките при рецензенти проф.

For the years until mid-20th century, Pashev received well-deserved national and European recognition as a researcher, lecturer, and physician. He developed and improved the Department of Ophthalmology, traveled a lot for ophthalmological and medical forums, doing presentations and lectures. He wrote articles, textbooks, and monographs. He mentored post-graduates and students.

At the Clinic of Ophthalmology in Berlin, under the guidance of the famous Prof. Albert von Graefe, Dr. Pashev increased his knowledge in the fields of histology, hematology, and histopathology. To his research and clinical interests, Dr. Pashev added also the study on organized prevention in the sphere of ophthalmology, as well as the work involved in helping and training blind individuals after getting acquainted with the schools and homes for visually impaired people in Steglitz and Königs Wusterhausen.

Dr. Pashev became more and more involved in the social and organizational sector. In 1907 he was appointed first consultant in ophthalmology at the Bulgarian National Railroad. In the same year he was elected an officer of the Bulgarian Medical Association. He participated in the establishment of the first Surgical Society in Bulgaria in 1914 to which he became a subchairman.

In 1921 Pashev represented his university during the celebrations dedicated to the 700th anniversary of the Faculty of Medicine of Montpellier. In 1933 he participated in the International Congress for Trachoma Prevention in Madrid. In 1936 he was an active participant in the organization of the 5th Panslavic Medical Congress in Sofia.

On July 28, 1936 Prof. Pashev was elected a corresponding member, and only two years later—on June 26, 1938, a member of the Bulgarian Academy of Sciences (BAS) with Prof. St. Vatev and Prof. T. Petrov being reviewers. All this was not unexpected for Prof. K. Pashev: at that time, during the 1930s, he was at the height of his work as a professor in addition to being a member and an honorary member of a great number of foreign societies and academies.

Especially active was his participation in the scientific sessions of the Department of Biological and Medical Sciences at BAS in 1951, 1952, and 1954. It must be noted that there was no medical initiative in the country in which Academic Pashev did not take part. Academic Pashev was invited as a presenter in numerous international ophthalmological congresses. During the 18th International Congress of Ophthalmologists in Brussels in 1958, the Bulgarian academic was the focus of significant respect and was elected an honorary member of the International Agency for Prevention of Blindness. In addition to large international ophthalmological congresses, Pashev participated

Prof. Pashev among participants in the International Trachoma Congress, Madrid, 1933 (fourth from the left, first row sitting).

Ст. Ватев и проф. Т. Петров. Тези избори идват съвсем естествено за проф. К. Пашев: по това време през 30-те години К. Пашев е в апогея на своята дейност като професор, а също така той е член и почетен член на голям брой чуждестранни дружества и академии.

Особено активно е участието му в научните сесии на Отделението за биологични и медицински науки при БАН през 1951, 1952 и 1954 г. Трябва да се отбележи, че не е имало у нас медицинска инициатива от национален мащаб, в която академик Пашев да не е взел участие. Академик Пашев е поканен докладчик на редица международни офталмологични конгреси. По време на XVIII Международен конгрес на офталмолозите в Брюксел през 1958 г. българският академик бива обект на голямо уважение и бива избран и за почетен член на Международната организация за предпазване от слепотата. Освен в големи международни офталмологични конгреси, Пашев участва и в локалните конференции на редица национални дружества на офталмолозите в европейските страни.

Той има огромна заслуга за основаването на Българско офталмологично дружество, на което е председател и вдъхновител в организационно и научно отношение от 1927 г. до 1942 г. Чрез това дружество нашата страна става член на Международната офталмологична организация, а също така и на Асоциацията за борба със слепотата и трахомата.

Цялата тази обществено-научна дейност Пашев извършва наред със задълженията си като лекар, професор в университета, директор на клиника и други отговорности, на които той се е отдавал винаги с най-безупречна, примерна дисциплинираност. За него акад. Хаджиолов пише: „Аз не си спомням професор Пашев да е отсъствал от факултетски съвет, от изпитна сесия или друго начинание. Не си спомням да е бил болен или да е отсъствал по болест. Той е винаги на своя пост в клиниката, в деканата, в института, факултета или академията. Той се отнася с много високо съзнание към своите научни, преподавателски, лекарски и обществени задължения".

Като преподавател има изключителен авторитет и невероятни изисквания към обучаваните. В този контекст ви предлагам думите на проф. Константинов от негово интервю (с проф. Групчева). Цитирам:

„Да ви разкажа за Пашев. Той е колос в офталмологията на България. Преди да започне специализация, се минава през неговото „сито". За да стане специализант по очни болести, младият лекар трябва да отговаря на определени изисквания:

Първо, трябва да има задоволителна практика по обща медицина, защото „окото е част от организма, а не изолиран орган".

След това трябва да мине очен преглед (зрителна острота, цветно зрение), а очното му дъно да бъде огледано лично от зоркото око на Пашев. Най-страшното се случва, когато се чуе изречението „Господине, Вие сте пациент. Не можете да бъдете специализант по очни болести".

За миналите през първата част на изпитанието следва втора, по-страшна, в която се проверяват интелектът, общите и езиковите познания."

in the local conferences of numerous national ophthalmological societies in European countries.

He played an important role in the founding of the Bulgarian Society of Ophthalmology (BSO) where he was a chairman and was an inspiration in organizational and scientific aspect from 1927 to 1942. With BSO our country became a member of the International Council of Ophthalmology as well as of the Association for the Prevention of Blindness and Trachoma.

Pashev conducted all this public and scientific work together with his duties as a physician, university professor, head of a clinic, and other responsibilities to which he had always dedicated himself with flawless discipline. Acad. Hadjiolov wrote of him: "I don't remember Prof. Pashev being absent from faculty sessions, exam sessions, or other initiatives. I don't remember him being sick or having a sick leave. He has always been at his place in the clinic, in the dean's office, in the institute, the faculty, or the academy. He has always treated his scientific, teaching, doctor's, and public responsibilities with a great sense of duty."

As a lecturer he commanded significant respect and was very exigent of students. In this context I present the words of Prof. Konstantinov from and interview (with Prof. Grupcheva). Quote:

„To tell you about Pashev. He is a titan in Bulgarian ophthalmology. Before pursuing a specialty, one must pass through his sieve. In order to become an ophthalmology intern, the young doctor must comply with certain requirements:

First, he must have a satisfactory general medicine practice, because "the eye is part of the organism and not an isolated organ."

Then, he must pass a vision test (visual acuity, color vision), and his fundus would be examined personally by Pashev's vigilant eye. The scariest thing to hear is the sentence: "Sir, you are a patient. You cannot be an ophthalmology intern."

For those who passed the first part of the trial, another scarier second part followed, where their intellect, general and linguistic knowledge were examined."

Fortunately, the young Dr. Konstantinov complied with the gender requirement since Pashev allowed women in ophthalmology only as an exception!

Acad. Pashev was famous for his requirements to medical students. There were two specialties, where it was considered difficult to obtain a doctor's diploma: those of Stamatov (OBGYN) and Pashev. He would send students back up to three times before making a decision.

Those whom he thought would make decent doctors he would present with a crucifix and make them swear to "never touch an eye." In 1980, Assoc. prof. Hantova and I examined two medical auxiliaries who had a degree in medicine, but no doctor's diploma because of Pashev.

Essentially, all ophthalmologists after Pashev are his students or followers. I would mention two of them.

Prof. Vasilev (chief assistant at his time) created and headed the Department of Ophthalmology at the Institute for Specialization and Advancement of Doctors, known as ISUL in Bulgaria (now Queen Giovanna Hospital, but still referred to as ISUL). Thereof started the development of the ophthalmology network in Bulgaria.

Prof. Konstantinov (chief assistant at the time at ISUL) was elected an associate professor at the Medical University of Varna. He established

Prof. Pashev among students from the Medical Faculty in Sofia, 1941.

За щастие, младият д-р Константинов отговарял и на условието за полова принадлежност, тъй като Пашев само по изключение допуска жени в офталмологията!

Акад. Пашев е известен и с пословичните си изисквания към студентите по медицина. Две са били специалностите – препятствия, за да получат лекарска диплома: Стаматов (АГ) и Пашев. Той е връщал студента до три пъти преди решението си:

За тези, които преценявал, че може да станат прилични лекари, вадел кръст и ги карал да се закълнат, че „няма да пипат човешко око". С доц. Хантова през 1980 г. изпитвахме двамина фелдшери, завършили медицина, но без лекарска диплома заради Пашев.

По същество всички офталмолози след Пашев са негови ученици, възпитаници и последователи. Ще спомена двама от тях.

Проф. Василев (главен асистент при него) създаде и оглави Очната катедра за специализация и усъвършенстване на лекарите, ИСУЛ (сега болница „Царица Йоанна", но все още наричана ИСУЛ). И оттам тръгва развитието на очната мрежа в България.

Проф. Константинов (главен асистент до тогава в ИСУЛ) е избран за доцент към Варненския университет. Създаде и оглави Катедра по очни болести и основа във Варна първата и единствена тогава Специализирана очна болница у нас. Понастоящем в тази болница, както и в другите успешни специализирани очни болници, се развиват традициите и присъства духът на Пашев. Надявам се това да бъде продължено!

К. Пашев следи най-редовно целия международен живот в областта на офталмологията и медицината. Той се осведомява за постиженията не само относно очните заболявания, клиничната медицина и хигиената, а също така и за научното развитие в големите общи клонове на теоретическата медицина, хистология, цитология, патохистология, физиология и фармакология. Все по-активно Пашев се посвещава на проблемите на слепотата и се превръща в абсолютен пионер в областта на очната профилактика – предпазването от слепота.

Още през 1905 г. К. Пашев открива първия Държавен институт за слепи в София. През 1906 г. посещава Будапеща, където го водят специални интереси към работещата тук единствена в Европа болница, предназначена специално за събиране и лекуване на болните от трахома. Пашев е потресен от този бич за окото – трахомата. У нас по това време трахомата е все още широко разпространена и една от най-важните причини за ослепяване (все още трахомата е водеща причина за слепота в страни от

and headed the Department of Ophthalmology and founded in Varna the first and only at the time Specialized Eye Hospital. Currently, in that hospital, as well as in all the other successful specialized eye hospitals, Pashev's traditions are being followed and his spirit resides there. I hope this will continue in the future!

K. Pashev followed closely the international developments in the spheres of ophthalmology and medicine. He informed himself not only about the achievements in ophthalmology, clinical medicine, and hygiene, but also about new research in the significant general branches of theoretical medicine, histology, cytology, pathohistology, physiology, and pharmacology. More and more actively, Pashev dedicated himself to the problems of blindness and turned into an absolute pioneer in the field of ophthalmological prevention and blindness prevention in particular.

In 1905, K. Pashev established the first State Institute for the Blind in Sofia. In 1906, he visited Budapest where he was taken by his special interest in the only functioning European hospital dedicated to the treatment of trachoma patients. Pashev was shaken by this vision scourge—trachoma. In our country, at that time, the trachoma was still widely spread and one of the most significant reasons for blindness (trachoma is still a leading cause of blindness in third-world countries). As a chief resident, Pashev developed and improved his surgical technique in the treatment of the complications from this disease.

In August 1907, K. Pashev participated in the International Congress of School Hygiene in London. In the same year he published an article on the importance of hygiene in public health care (The Physician Hygienist and Our People; Contemporary Hygiene), included in the book of proceedings from the congress in 1908.

He applied his knowledge in his practice and published in Bulgarian journals. His most valuable research (even after his appointment as professor in ophthalmology at the Medical Faculty) was published in the most prominent French, German, American, and Italian journals in ophthalmology and other specialties. With his articles, Prof. Pashev participated also in Yugoslavian journals, supporting the ideas of scientific and cultural camaraderie and cooperation between Balkan nations. K. Pashev has published over 300 articles, books, and other works in Bulgarian. Professor K. Pashev was part of various publications focused on scientific, medical, and socially significant issues. He was the founder and editor-in-chief of the official publication of the Medical Faculty, Bulgarian Clinic, from 1937 to 1941, and Annals of BMA—from 1922 to 1925. In 1933, he co-founded the Review of

третия свят). Вече като старши ординатор, Пашев развива и усъвършенства своята хирургическа техника при лечение на усложненията от тази болест.

През август 1907 г. К. Пашев участва в Международния конгрес по училищна хигиена в Лондон. През същата година печата статия върху значението на хигиената за здравеопазването на народа ни („Лекарят хигиенист и населението ни“, „Съвременна хигиена“), включена в конгресния сборник през 1908 г.

Всички свои знания прилага на практика и публикува в наши списания. Най-ценните му разработки (до и след избирането му за професор по офталмология при Медицинския факултет) са отпечатани в най-изтъкнатите френски, немски, английски, американски и италиански списания по офталмология и по други специалности. Със свои статии проф. Пашев участва и в югославски списания, подкрепяйки идеите за научно и културно сближение и сътрудничество на балканските народи. На български език К. Пашев е публикувал над 300 статии, книги и други трудове. Професор К. Пашев е взимал много активно участие в различни издания по научни, медицински и вълнуващи обществото въпроси. Той е бил основател и главен редактор на официалното издание на Медицински факултет „Българска клиника“ от 1937 до 1941 г., на „Летописи на БЛС“ от 1922 г. до 1925 г. През 1933 г. той основава списание „Офталмологичен преглед“, чието подзаглавие е „Медицинско обществено списание за борба против слепотата“ и е негов главен редактор до 1942 г. Освен в наши издания акад. Пашев е участвал като член на редакционната колегия в редица чуждестранни и международни списания по офталмология.

Освен в офталмологията, където заема водещо място в нашата страна, той се налага като широко и основно подготвен по всички проблеми на медицината, които имат пряко или косвено отношение към окото и очните болести. Всъщност това са всички биологични, патологични, клинични и профилактични дисциплини, както и редица психологични, педагогични, философски и други науки.

Той се налага като един от известните активно и оригинално работещи учени в областта на международната офталмологическа наука. Акад. Пашев е трудолюбив, внимателен, продуктивен изследовател, който е дал ценни приноси върху множество важни въпроси в областта на клиниката, както и в тази на хистологията и бактериологията. При обработката на резултатите от своята клинична работа той достига до важни научно-практически изводи.

Пашев прави научни приноси и открития в почти всички области на офталмологията. Така той проучва и излиза с труд върху пораженията на зрителния апарат при огнестрелни военни наранявания на мозъчната кора, върху очните травми, върху лъжлив диабет с хемианопсия при фрактура на черепа, върху хронични хиперплазии на конюнктивата (трахома, пролетен катар и др.), върху структурата и естеството на офталмия симпатика, върху туберкулозата на окото, върху наследствените очни заболявания, гранулозната милиарна офталмия, върху паразитите на окото, върху офталмоневрологията, върху слепотата и др.

Моят баща (проф. Василев) разказваше интересни ситуации, в които Пашев се е проявявал като изключителен диагностик, търсещ логично решение на трудни случаи. Любим

Ophthalmology journal, whose subtitle was Public Medical Journal on the Prevention of Blindness, and was its editor-in-chief until 1942. In addition to Bulgarian journals, Acad. Pashev was a member of the editorial board of a number of foreign and international journals of ophthalmology.

Apart from ophthalmology, where he occupied a leading spot in our country, he was known as broadly and essentially prepared on all problems of medicine, which had direct or indirect impact on the eye and ophthalmological diseases. In fact, these were all biological, pathological, clinical, and prevention disciplines, as well as a number of psychological, pedagogical, philosophical, and other sciences.

He was one of the known actively and originally working scientists in the international field of ophthalmology. Acad. Pashev was a hard-working, attentive, productive researcher who had valuable contributions to many important issues in the clinical field, as well as in the histological and bacteriological ones. When processing the results of his clinical work, he reached important scientific and practical conclusions.

Pashev had scientific contributions and discoveries in almost all spheres of ophthalmology. He studied and produced a manuscript on the damage to the ocular apparatus after gunshot injuries of the cortex; on ocular traumas; on diabetes insipidus with hemianopsia after cranial fracture; on chronic hyperplasia of the conjunctiva (trachoma, spring catarrh, etc.); on the structure and nature of sympathetic ophthalmia; on ocular tuberculosis; on hereditary ophthalmological diseases; on granular miliary ophthalmia; on eye parasites; on neuro-ophthalmology; on blindness, etc.

My father (Prof. Vasilev) related interesting situations where Pashev presented himself as a great diagnostician, seeking a logical solution in difficult situations. His favorite mocking expression was: “Why should it be simple, when it can be complicated.” An example for this is a case from my early childhood with a dilated pupil of one of my eyes—sudden unilateral mydriasis. My father, extremely worried because of the possible dangerous causes of this condition, took me to Prof. Pashev. He exclaimed: “Of course! A child at the ophthalmologist’s! She touched atropine!”.

Pashev expressed serious interest and profoundly studied hereditary and congenital ophthalmological diseases thinking it dangerous for people with hereditary ophthalmological pathology to procreate and produce blind children. Such was the following case: A young man with a blind child hid from Prof. Pashev and complained to my father: “Dr. Vasilev, make sure Pashev doesn’t see us! He operated on me years ago due to congenital cataract and told me: “You will see but swear to me to never have children because they will be blind as well!”. Another example involved a family with congenital syphilis: A refined lady brought her young son for examination. At the first glance, Prof. Pashev exclaimed: “But you have familial syphilis!”. The woman asked confused: “How did you learn our family secret?”. His clinical expertise allowed him to notice the signs of congenital syphilitic interstitial keratitis.

He was emotional and sharp-witted, with a specific sense of humor. His Pashevisms were famous—short maxims synthesizing the clinical and practical ophthalmological thought (a total of 170), very popular. It was advisable for students to know and quote them. Some of the Pashevisms were similar to the maxims of Montaigne and La Rochefoucauld.

Prof. K. Pashev during surgery in Sofia, 1939.

подигравателен израз на Пашев е бил „Защо да е просто, като може да е сложно“. Като илюстрация на това е бил случаят от моето ранно детство с разширената зеница на едното ми око – внезапна едностранна мидриаза. Баща ми, крайно разтревожен поради възможните опасни причини за това състояние, ме води при проф. Пашев. Той възкликва: „Ами да! Дете на очен лекар! Пипнало е атропин!“.

Пашев е имал сериозен интерес и задълбочено е проучвал наследствените и вродени очни заболявания, като е смятал за опасно хора с наследствена очна патология да създават сляпо поколение. Такъв е следният случай: Млад мъж със сляпо детенце се крие от проф. Пашев и се оплаква на баща ми: „Д-р Василев, внимавай Пашев да не ни види! Той ме оперира преди години от вродено перде и ми каза: „Ти ще прогледнеш, но ми се закълни, че няма да имаш деца, защото и те ще бъдат слепи!“. Друг пример при семейство с наследствен сифилис: Изискана дама води на преглед своя малък син. Още от първия поглед Пашев възкликва: „Но Вие имате сифилис в рода!“. Дамата смутено пита: „Откъде сте научили нашата семейна тайна?“. Неговата клинична експертиза му е позволила да долови следите от вроден сифилитичен паренхиматозен кератит.

Бил е емоционален и остроумен, със специфично чувство за хумор. Известни са „пашевизмите“ – кратки сентенции, синтезиращи клинико-практична офталмологична мисъл (общо 170), много популярни. Било е желателно да се знаят и цитират от студентите. Някои от „пашевизмите“ наподобяват максимите на Монтен, на Ла Рошфуко.

Pashev's work as a professor, head of the Clinic of Ophthalmology, member of the faculty and academic council was of great importance to his future as a scientist, clinician, and manager, as one of the most notable Bulgarian scientists with indisputable international importance and recognition. Of him Acad. A. I. Hadjiolov wrote:* "I visited the clinic as a student and intern in 1925-1926, and as a professor—from 1930 until 1942, and as a member of the Ophthalmology Commission I often had the opportunity to discuss scientific topics with Prof. Pashev, to assess histological data or observe preparations and microphotographs of materials from the clinic. The orderly histological laboratory was an important pillar in the clinic. Regularly and systematically were studied materials with diagnostic purpose and not only from the Clinic of Ophthalmology, but from other clinics and institutes. I have to admit that in the 1930s the best working microphotography device was that of the Clinic of Ophthalmology. Of great importance for the work was the well-stocked library, which gained additional books from Pashev's vast and rich personal collection, now property of BAS."

One difficult event in Pashev's life was the bombardment of Sofia, when his house was hit directly and destroyed completely. Out of the debris of his home (something he related with satisfaction everywhere) he was fortunate enough, in his great misfortune, to save a large part of his book collection and part of his ophthalmological preparations.

After his retirement, he continued to participate in lectures as a part-time professor, working incessantly on the most current scientific problems in ophthalmology and spent hours at the microscope with youthful enthusiasm.

Prof. K. Pashev in his office in Sofia, 1935.

Работата на Пашев като професор, директор на Очната клиника, член на факултетския и академичен съвет е от много голямо значение за по-нататъшното му развитие като учен, клиницист и организатор, като един от най-изтъкнатите наши учени с безспорно световно значение и признание. За него пише академик А. И. Хаджиолов:* „Аз посещавах клиниката като студент и стажант през 1925-1926 г., а като професор – от 1930 до 1942 г. и като член на Комисията по очни болести често съм имал възможност да беседвам на научни теми с проф. Пашев, да преценяваме хистологични факти или да наблюдаваме препарати и микрофотографии върху материал от клиниката. Уредената хистологична лаборатория бе важен стълб на клиниката. Най-редовно и системно тук се изследваха материали с диагностична и научна цел и то не само от Очната клиника, но и от други клиники и институти. Трябва да призная, че в тридесетте години най-добре работещо микрофотографическо устройство бе това на Очната клиника. От голямо значение за работата бе добре уредената библиотека, която се допълваше щастливо от голямата и богата лична библиотека на Пашев, сега притежание на БАН".

От живота на Пашев едно тежко събитие било преживяване на бомбардировката на София, когато неговата къща била ударена от пряко попадение на бомба и била разрушена до основи. От развалините на разрушеното жилище обаче (това той със задоволство разказвал навсякъде) имал щастието в голямото си нещастие да спаси голяма част от своята библиотека и част от офталмологичните си препарати.

След пенсионирането си продължава да участва в лекционни курсове като хоноруван професор, работи непрекъснато върху най-актуалните научни проблеми в офталмологията и с младежки ентусиазъм с часове стои над микроскопа.

През 1943 г. тържествено е честван 70-годишнината от рождението му и е издаден специален юбилеен брой на „Офталмологичен преглед", в който участват със свои оригинални научни трудове много известни европейски учени. Доктор Пашев участва много активно в реорганизацията на БАН. Проф. Пашев допринася за създаването след 1947 г. на първите институти от областта на медицината в тогавашния биологически клон на БАН, а именно на Института по експериментална медицина и Института по социална медицина и хигиена. Най-голямо значение за утвърждаване на К. Пашев като профилактик и хигиенист-общественик има публикуваното второ издание на неговата знаменита „Социална офталмология". През 1955 г. пише в предговора си на второто издание по този повод: „Зрението, от което зависи трудоспособността на човека, е най-важният фактор в икономическия живот на индивида и държавата. Ето защо всичко, което спъва и понижава зрението, става обект на социалната офталмология и профилактика. Отличен пример за това ни дава социалистическата държава, която поставя профилактиката за държавна задача в областта на здравеопазването. Там тя се смята за медицина на бъдещето".

Той продължава своята научно-обществена дейност в БАН, където създава и ръководи Институт за клинична и обществена медицина и хигиена и офталмологична секция. Автор е на над 450 научни статии, няколко монографии и първия учебник по очни болести у нас, съставен от четири части: „Обща офталмология",

In 1943, his 70th anniversary was celebrated and a special issue of Review of Ophthalmology was published, featuring original articles by many famous European scientists. Dr. Pashev was an active participant in the reorganization of BAS. He has contributed to the creation, after 1947, of the first institutes in the field of medicine in the biology branch of BAS, the Institute of Experimental Medicine and the Institute of Social Medicine and Hygiene. The most significant acknowledgement of K. Pashev as a specialist in prevention and hygiene in the publication of the second edition of his famous Social Ophthalmology book. In 1955, in the preface, he wrote: "Vision, on which the human ability to work is dependent, is the most important factor in the economic life of the individual and the state. Therefore, all that hinders and decreases vision is targeted by social ophthalmology and prevention. An excellent example of this is provided by the socialist state, which declares prevention a national priority in the field of health care. There it is considered medicine of the future."

He continued his public activity in BAS, where he established and headed the Institute for Clinical and Social Medicine and Hygiene and the Ophthalmology Section. He authored over 450 scientific articles, several monographs, and the first textbook of ophthalmology in our country, composed of four parts: General Ophthalmology, Special Ophthalmology, Synthetic Ophthalmology, and Blindness Problems. He managed to confirm the significance and role of vision tests in the assessment of the general state of the organism in his unique work—Synthetic Ophthalmology. In the preface of the first edition from 1935 he wrote: "Synthetic ophthalmology links the eye with medicine in its entirety—all general ailments of the organism and those of specific organs. It teaches us that the ophthalmologist must, above all, be a physician, and the physician knows all the advantages, which ophthalmology offers in the most difficult of all arts—diagnostics. Ophthalmology is a valuable and necessary science not only for the ophthalmologist but also for the clinician. The eye, even though it is a closed laboratory in which nature conducts its vital processes, is the only organ in the body, which allows us, thanks to its transparent media, to understand and observe the secret of these processes (one of the Pashevisms states: Where is it that one can see the brain with the naked eye?—in the retina and at the pupillary margin). The eye as the most reliable nosometer of our organism takes active part in the general pathological processes. Therefore, we can rightfully say that the unhealthy eye is often a sign of an evidently or covertly ill organism, and the converse: a healthy eye in a healthy body (Oculus sanus in corpore sano)."

Academic Pashev is an important figure not only in our ophthalmology. His work as a great physician and pedagogue is unbreakably linked to his multifaceted work as a public figure and humanitarian, as a tireless champion of the blind. His significant contribution is not limited to the prevention and treatment of ophthalmological diseases and impairments but also spreads to the field of social care for the equal participation of blind and visually impaired people in society.

K. Pashev had considerable knowledge in the sphere of care for the blind and their work. He had studied the experience of all European countries, the USA, Japan, and other parts of the world, visiting in person institutes and organizations for the blind. His public interest in these problems did not cease during his life. He saw the care for the blind as a whole, encompassing the material and spiritual world, education, everyday life and work, training to read Braille,

„Специална офталмология“, „Синтетична офталмология“ и „Проблеми на слепотата“. Той успява да утвърди значението и ролята на офталмологията, като показва значението на очното изследване за оценка на общото състояние на организма в уникалния си труд „Синтетична офталмология“. В предговора на първото издание от 1935 г. той пише: „Синтетичната офталмология свързва окото с цялата медицина – всички общи заболявания на организма, както и с тия на всичките му отделни органи. Тя ни учи, че офталмологът трябва да бъде преди всичко лекар, а лекарят да знае преимуществата, които офталмологията му дава в най-мъчното изкуство – диагностиката. Офталмологията е ценна и необходима наука не само за очния лекар, но и за лекаря – практик. Окото, макар и да представлява затворена лаборатория, в която природата извършва жизнените си процеси, е единственият орган в тялото ни, който ни позволява, благодарение на прозрачните си среди, да вникнем и наблюдаваме тайната на тези процеси (един от пашевизмите гласи: Къде може да се види с просто око мозък – в ретината на окото и на зеничния ръб). Окото, като най-верен нозометър в нашия организъм, взима живо участие в общите патологични процеси. Ето защо с пълно право можем да кажем, че болното око е често признак на явно или тайно болен организъм, и обратно: Здраво око в здраво тяло (Oculus sanus in corpore sano)“.

Академик Пашев е крупна фигура не само в нашата офталмология. Делото му на голям лекар и педагог е неразривно свързано с неговата многостранна дейност на общественик и хуманист, на неуморен радетел за благото на слепите. Значителен е неговият принос не само в профилактиката и лечението на очните заболявания и увреждания, но и в областта на социалните грижи за пълноценна обществена реализация на слепите и слабовиждащите хора.

К. Пашев е имал значителни познания в областта на грижите за слепите и тяхното дело. Изучил е опита на почти всички страни в Европа, САЩ, Япония и други части на света, като е посещавал лично институти и организации за слепи. Общественият му интерес към тези проблеми не е пресеквал през целия му живот. Той разглежда грижата за слепия като цялостен комплекс, обхващащ материалния и духовния живот, образованието, бита и труда, обучението в брайлово писмо, ориентирането и подвижността, проблемите на всички възрастови групи. В концепциите и книгите си той третира въпросите за личността на слепия, критерии, дефиниции и статистика на слепотата, интелектуалните възможности на слепите и слабовиждащите. На преден план са изведени проблемите на сляпото дете, свързани с отглеждането и възпитанието му в предучилищна и училищна възраст. Посочват се необходимите грижи, които следва да положат родителите и училищните власти, обществените институции.

Още в началото на миналия век будният лекар и общественик схваща, че обществото и държавата са длъжни да създават условия, при които да се обучават слепите, да се насочват към професии, които ще им осигурят финансова самостоятелност и социална адаптация. В началото на 1905 г. излиза книгата на академик Пашев „Хигиена на окото“, в която той констатира, че по отношение грижите за слепите България е изостанала

orientation and movement, and the problems of all age groups. In his ideas and books he dealt with the issues related to the personality of the blind; the criteria, definitions, and statistics of blindness; the intellectual capabilities of the blind and those with poor eyesight. To the forefront were presented the problems of the blind child, related to its upbringing in preschool and school age. The needed care was indicated, which had to be provided by the parents and the school, as well as by the public institutions.

At the start of the last century, the intelligent doctor and public figure believe that the society and the state were obliged to create proper conditions for blind individuals to receive education, to offer them professions, which will provide them with financial independence and social adaptation. At the beginning of 1905, his book, Eye Hygiene, was published. There he determined that in terms of the care for the blind Bulgaria was lagging behind and suggested the establishment of general education and professional training for the blind. With the help of Prof. Ivan Shishmanov, Minister of National Education, humanitarian, and active public figure, in 1905 in Sofia, the first school for blind children was established with mandatory basic education for the blind. In providing them with the opportunity to practice a profession, academic Pashev saw the central task of our society, because without work blind people would be a burden to their family, society, and country. He introduced the Day of the Blind, November 8, with which he began gathering funds to support the aforementioned activities. Currently, by WHO's initiative and that of the International Agency for the Prevention of Blindness (IAPB), this tradition continues with the second Thursday of October being declared a day dedicated to blindness prevention.

Academic Pashev has presented himself not only as a psychologist, but also as a profound connoisseur of blindness problems. By studying the social organization and state of the blind in many countries around the world, he drew conclusions, coming up with ideas and views, which surpassed the level of his times and the socioeconomic conditions then, entering the future and sounding contemporary, especially in regard to the WHO initiative about blindness prevention and restoration of sight—The Right to Sight 2020. Academic Pashev presented his basic views on the blind in the following of his more important works: Eye Hygiene, 1905 (with this book Pashev initiated his public prevention work and mainly his incredible effort directed to the decrease of blindness rates and care for the blind); Blindness in Our Country, 1922; Social Care for the Blind, 1923; Problems of Blindness, 1932; General Ophthalmology, 1925; Social Ophthalmology, 1943; Trachoma in Bulgaria, 1950; extensive publications: Tuberculosis and the Eye, Spring Catarrh in Our Country—1951, Eye Cancer in Bulgaria—1927, Phlyctenular Keratoconjunctivitis in Our Country, Plasmo- and Lymphocytic Hyperplasia of the Conjunctiva—1952, Rare Ocular Tumors—1954, Eye Traumatism—1956. The author discussed blindness as a social phenomenon stemming from the socioeconomic conditions, in the living and cultural level of the people. The timely medical help is as important as the early discovery and care for the blind, especially the children. Academic Pashev believed that these were predominantly social duties, which depended on the level of development of the social legislature and the activity of state and public institutions, on ophthalmology as a science and practice.

Acad. Pashev represented Bulgaria at the founding of the International Organization for Blindness Prevention in Amsterdam in 1929. By his

назад и предлага създаване на общообразователно, както и професионално обучение за слепи. С помощта на професор Иван Шишманов, министър на народното просвещение, хуманист и активен общественик, през 1905 г. в София е основано първото Училище за слепи деца, като е въведено задължително основно образование за слепите. В даването им на възможност за професионална дейност академик Пашев вижда централната задача на обществото, тъй като без трудова реализация слепият би останал товар за семейството, обществото и държавата. Въвежда отбелязване на Деня на слепия – 8 ноември, с което набира средства за подпомагане на тези дейности. Понастоящем по инициатива на СЗО и Международната агенция за предпазване от слепота (МАПС) продължава тази традиция, като вторият четвъртък от месец октомври е обявен за ден, посветен на предпазването от слепота.

Академик Пашев се разкрива пред нас не само като психолог и тънък познавач на проблемите на слепотата. Изучил социалната уредба и положението на слепите в много страни по света, той е достигнал до изводи и обобщения, до идеи и виждания, които надхвърлят равнището на неговото време и тогавашните социално-икономически условия, проникват в бъдещето и имат напълно съвременно звучене, особено във връзка със Световната инициатива на СЗО за предотвратяване на слепотата и възстановяване на зрението – „Право на зрение 2020“. Академик Пашев е изложил основните си схващания по делото на слепите в следните по-важни свои научни работи: „Хигиена на окото“ – 1905 г. (с тази книга Пашев слага началото на своята обществено-профилактична дейност и главно на своята забележителна дейност за намаляване на слепотата у нас и грижа за слепите), „Слепотата у нас“ – 1922 г., „Социални грижи за слепите“ – 1923 г., „Проблемите на слепотата“ – 1932 г., „Обща офталмология“ – 1925 г., „Социална офталмология“ – 1943 г., „Трахомата в България“ – 1950 г., и обширни студии: „Туберкулозата и окото“, „Пролетният катар у нас“ – 1951 г., „Очният рак в България“ – 1927 г., „Фликтенулозният кератоконюнктивит у нас“, „Плазмо- и лимфоцитни хиперплазии на конюнктивата“ – 1952 г., „Редки очни тумори на окото“ – 1954 г., „Очният травматизъм“ – 1956 г. Авторът разглежда слепотата като обществено явление, коренящо се в социално-икономическите условия на живота, в жизненото и културното равнище на народа. Както е от значение навременната медицинска помощ, също толкова важно е ранното издирване и обхващане на слепите, особено на тези в детска възраст. Академик Пашев счита, че това са преди всичко обществени задачи, които зависят от степента на развитие на социалното законодателство и активността на държавните и обществени институции на офталмологията като наука и практика.

Акад. Пашев е участвал като представител на България при учредяването на Международната организация за борба против слепотата – Амстердам, 1929 г. По негова инициатива и настояване през 1935 г. към Дирекцията за народно здраве е основан Национален комитет за борба против слепотата. Няколко години оглавява и Съюза за обществена подкрепа, произтичащ от Закона за обществена подкрепа (1935 г.). Той е деен сътрудник на Съюза за защита на децата. Развива широка обществена дейност, посветена изцяло на предпазване от слепотата и всеотдайна подкрепа на нейните жертви.

initiative and insistence, in 1935, at the Directorate for National Health was created a National Committee for Blindness Prevention. For several years he was a head of the Association for Social Support, a result of the Law on Social Support (1935). He was an active collaborator with the Child Protection Association. His social work was fully dedicated to blindness prevention and offered support to its victims.

Deservedly, Acad. Pashev received, together with the first prominent Bulgarian scientist, the highest national awards for his long-term scientific research in the field of ophthalmology and especially for his notable achievements in studying trachoma, ocular tumors, and for his study on ocular tuberculosis.

For his great work in the field of prevention and public health, in 1949, Acad. K. Pashev was elected a member and subchair of the Higher Scientific Council at the Ministry of National Health. Despite his advanced age, he continued working as a researcher and manager at the Academy, in the Ministry of National Health and Social Care, and other public and state, national and foreign, organizations.

When visiting other countries for congresses of the national ophthalmological societies, he was elected a member of the German Society of Ophthalmology in Heidelberg in 1912, the Ophthalmological Society of the United Kingdom in 1914, and the Ophthalmological Society of Lyon in 1914. Later he was awarded an honorary membership of the Polish Ophthalmological Society in 1933, the Oxford Ophthalmological Society in 1933, the Brazilian Association for Blindness Prevention in 1937, the Barraquer Ophthalmological Center in Barcelona in 1945, etc. The highest award of this kind, which contributed to his fame as a Bulgarian ophthalmological scientist, was considered his election as an honorary member of the Medical Academy in Palermo in 1918 and a corresponding member of the German Academy of Sciences in Munich in 1938.

Academic Pashev was the first to realize that the ophthalmologist's tasks were not exhausted with the clinical work when treating an individual patient, but were also supplemented by the overall measures for blindness prevention and vision restoration, as well as by the care for patients with incurable blindness. In his work, he was guided by the principle that in order to be successful one needed: attention, knowledge, and system.

Academic Pashev was an example of a talented scientist, possessing incredible energy, will, consistency, and diligence. His life, his aspirations and interests were in service of science. He will be remembered as an avid humanitarian, doctor, with high professionalism, respect for the patients, incredibly responsible and industrious, with excellent memory and wisdom. By dedicating his life to science, blindness prevention, and care for the blind, he was the epitome of his formula for successful life mission—"Science, experience, humanity, and tact." He is a great and irreplaceable role model for the young Bulgarian researchers and ophthalmologists!

Acad. Pashev was often asked why he had chosen the so-called narrow specialty.

For him the eye was the most important organ, the most beautiful in a person, and the most precious gift by nature.

I believe that in addition to rejoice and be proud of this incredible person, it is our duty to collect the most valuable from Acad. Pashev and his followers' archives and make it accessible for the future generations.

Съвсем заслужено академик Пашев е получил, заедно с първите най-изтъкнати наши учени, най-високи национални награди на България за дългогодишната си научноизследователска дейност в областта на офталмологията и специално за забележителните си постижения по изучаване на трахома, туморите на окото и за изследванията си върху очната туберкулоза.

За своите големи заслуги в областта на профилактиката и общественото здравеопазване в 1949 г. академик К. Пашев е избиран за член и подпредседател на Висшия научен медицински съвет при Министерството на народното здраве. Въпреки напредналата си възраст продължава да работи както изследователски, така и научно-организационно в Академията, в МНЗСГ и в други обществени и държавни, наши и чужди организации.

При посещенията си в чужбина на конгреси на националните офталмологични дружества той бива избиран като член на: Немското офталмологично дружество в Хайделберг от 1912 г., Британското офталмологично дружество от 1914 г., Лионското офталмологично дружество от 1914 г. По-късно е удостоен с почетно членство на: Полското офталмологично дружество от 1933 г., Оксфордското офталмологично дружество от 1933 г., Бразилското дружество за предпазване от слепотата от 1937 г., Офталмологичния институт „Бараке" в Барселона от 1945 г. и др. Като най-голямо отличие от този род, което допринася за славата на доктор Пашев като учен български офталмолог, може да се смята избирането му за почетен член на Медицинската академия в Палермо от 1918 г. и за член-кореспондент на Германската академия на науките в Мюнхен от 1938 г.

Академик Пашев пръв разбира, че задачите на офталмолога не се изчерпват с клиничната дейност по лечението на отделния болен, но се допълват от цялостните мерки за предпазване от слепота и възстановяване на зрението, както и от грижите към болния с нелечима слепота. В цялата си дейност той се ръководи от максимата, че за постигане на успех във всяко начинание е нужно: внимание, знание и система.

Академик Пашев е образец на талантлив учен, притежаващ изключителна енергия, волевост, последователност и трудолюбие. Неговият живот, неговите стремежи и интереси са в служба на науката. Ще се помни като виден хуманист, лечител, с висок професионализъм, уважение към болните, високо отговорен и безгранично трудоспособен, с великолепна памет и притежаващ житейска мъдрост. Посветил живота си на науката, предпазването на зрението и грижата за слепите, той олицетворява своята формула за успешна жизнена мисия – „Наука, опит, човещина и такт". Младите български учени и офталмолози имат в лицето на академик Пашев хубав и незаменим пример за подражание!

Често са питали акад. Пашев защо е избрал нашата така наречена „малка специалност".

За него окото е най-важният орган, най-красивото у човека и най-свидният дар от природата.

Смятам, че освен да се радваме и гордеем с тази изключителна личност, наш дълг е да съберем и направим достъпно за бъдещите поколения най-ценното от архивите на Пашев и неговите последователи.

This precious inheritance must not be lost! I am personally convinced that this way we will contribute to the continuation of the traditions, and the legacy of Acad. Pashev will live on!

**„In Memory of Konstantin Pashev", a book of scientific publications in ophthalmology, 1965, BAS Publishing House*

PASHEVISMS—synthesized clinical and practical thought (short maxims in ophthalmology)

It was recommended for students and trainees to quote these maxims with precision, with many of them still being valid today.

- What is the eye? A window to the brain. And the window to the eye—the cornea and the pupil.
- With what do we see? With the brain.
- What do we see? Light, colors, and objects.
- Why do we need peripheral vision? For spatial orientation.
- How can we guess the age? By the accommodation.
- What is astigmatism? Ametropia.
- The pupillary reflex reflects the function of the cerebrum, as the knee reflex is of the spinal cord.
- Blepharitis = astigmatism
- Ulcer = tissue loss
- Perforation = breach of tissue integrity
- With what do we wake up? Nervus oculomotorius/musculus levator palpebrae.
- With what do we fall asleep? Nervus facialis/musculus orbicularis.
- What do we test with the little finger? Nervus trigeminus neuralgia.
- What do we test with both index fingers? Ocular tension.
- Headache of ocular origin may be due to:
  a) refraction anomalies—astigmatism, hypermetropia, myopia
  b) wrong prescription glasses
  c) brain tumors
  d) glaucoma—uncompensated
  e) orbital processes
- In what case both the patient and the doctor do not see? In retrobulbar neuritis.

Pashevisms, which are not valid in view of the contemporary human pathology and treatment options:

- What is the most common reason for atrophy of the optic nerve? Tabes dorsalis.
  In contrast to his time, now the leading cause are glaucoma, vascular and degenerative disease (not syphilitic brain impairment).
- What is the outcome of glaucoma? Blindness.
  Nowadays, glaucoma is successfully treated in the majority of patients.

Да не се губи това ценно наследство! Лично съм убедена, че така ще допринесем да бъдат продължени традициите и ще останат живи заветите на академик Пашев!

**„В памет на Константин Пашев", Сборник от научни трудове по офталмология, 1965 г., издателство на БАН*

ПАШЕВИЗМИ – Синтезирана клинико-практична мисъл (лаконичните максими в офталмологията)

Било желателно студентите и обучаващите се точно да цитират тези сентенции, много от които и досега не са загубили значението си.

- Що е окото? Прозорец на мозъка. А прозорец на окото – роговицата и пупилата.
- С кое виждаме? С мозъка.
- Какво виждаме? Светлина, цветове и предмети.
- За какво служи периферното зрение? За ориентиране в пространството.
- По какво можем да познаем възрастта? По акомодацията.
- Що е астигматизъм? Пръчкогледство.
- Зеничният рефлекс говори за функцията на главния мозък, както коленният рефлекс – за гръбначния.
- Блефарит = астигматизъм
- Улкус = загуба на тъкан
- Перфорация = нарушение целостта на тъканта
- С какво се събуждаме? Нервус окуломоториус /мускулус леватор палпебре
- С какво заспиваме? Нервус фациалис /мускулус орбикуларис
- Какво изследваме с малкия пръст? Невралгия на нервус тригеминус
- Какво изследваме с двата показалеца? Очната тенсия
- Главоболие от очно произхождение може да се дължи на:
  а) Рефракционни аномалии – астигматизъм, хиперметропия, миопия
  б) Погрешни очила
  в) Тумори в мозъка
  г) Глаукома – некомпенсирана
  д) Процеси в орбитата
- Кога и болният не вижда, и лекарят не вижда? При ретробулбарен неврит

Пашевизми, които не са валидни за съвременната човешка патология и възможностите за лечение:

- Коя е най-честата причина за атрофия на зрителния нерв? Табес дорзалис.
  За разлика от тогава, сега водеща причина са глаукомните, съдовите и дегенеративните заболявания (а не сифилитично увреждане на мозъка).
- Какъв е изходът от глаукома? Ослепяване.
  Сега глаукомата се лекува успешно при повечето болни.